

Alcedo

Maj 2012 Nr 1 Årg 34

Örkelljungabygdens Natur

Innehåll

Sommarens och höstens program	sid 3
Exkursioner	sid 6
En uthållig fågel- och naturvän	sid 13
Så väcktes naturintresset	sid 24
Orkidéer	sid 27
Mitt inne i skogen — Spångabyggets äng	sid 31
Ejdern i Örkelljunga kommun	sid 40
Vinterns, höstens och vårens fågelobsar	sid 41
Verksamhetsberättelse för år 2011	sid 45

Det är 50-årsjubileum. Föreningen av unga Fältbiologer har blivit Örkelljungabygdens Natur. Trots att vi inte bara vuxit i ålder utan förhoppningsvis också i visdom, har vi också blivit många fler med ett nyfiket och ungdomligt sinnelag. Det här numret som inleder tidningens 34:e årgång, innehåller både tillbakablickar och program för den närmaste framtiden. I en lång intervju berättar Kjell Karlsson om sitt eget naturintresse som resulterat i inte bara vår förening utan framför allt i en vaknande upptäckarglädje hos många unga.

Trevlig läsning och en aktiv natursommar!

Redaktionen

Redaktionen

Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga,
0435-501 31, e-post: janne_ringarp@telia.com
Perry Vigelsbo, Ängelholmsvägen 49, 286 36 Örkelljunga,
0435-510 58, e-post: vigelsbo@telia.com
Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkelljunga, 0435-522 32
e-post: leif.sigbo@telia.com

Nästa nummer av **Alcedo** utkommer i augusti. Manusstopp 1/8.

Omslagsbild framsida: *Rundsleshår* (Foto: Perry Vigelsbo)
baksida: *Brunfläckig pärlemorfjäril* (Foto: Janne Johansson)

Sommarens och höstens program

- 3/6 Söndag. Kullabergsbesök i försommartid.** Höjdformationen Kullaberg är nästan alltid ett spännande besöksmål. Denna gång har Zigge fått upp spåret på ett antal nya och gamla floralokaler som han vill visa oss. Lämplig klädsel, fika, floror. Vi samlas vid Netto kl. 09.00 och kommer hem först bortåt eftermiddagen. *Ansvarig* Zigge
- 5/6 Tisdag. Naturnatt.** Under försommarens trolska skymningstimmar vill vi uppleva vad förnatten har att erbjuda av ljud och stämning. Vi hoppas på att få höra enkelbeckasin, vattenrall och kanske framförallt den säregna ”spinnrocken”, myrens, hyggets eller ledningsgatans nattskärra. Samling vid Netto kl. 21.00.
Ansvariga Patric Carlsson och Björn Herrlund
- 10/6 Söndag. Lärkesholm.** Vi bjuder in medlemmar och allmänhet till en jubileumsexkursion i det natursköna landskapet kring Lärkesholmsjöarna. Samling vid Netto kl. 10.00. *Ansvariga* Styrelsen
- 17/6 Söndag. De Vilda Blommornas Dag.** I år är det tionde gången som detta samarrangemang kring Nordens växtvärld genomförs. Vi har tänkt att botanisera i den omväxlande miljön uppe vid HD-gården i Ånalt och vid Spinneriet intill Pinnån. Glöm inte fika och tag stövlar på fötterna! Samling vid Netto kl. 10.00. *Ansvarig* Zigge
- 27/6 Onsdag. Hillesgården i Fastarp.** Tillsammans med cirkeln om läke- och kulturväxter besöker vi Hillesgården och dess trädgård. Här finns bland annat en fin kryddträdgård värd att besöka. Samling vid Netto kl 17.00.
Ansvariga Zigge o Janne Johansson
- 7/7 Lördag. Fredriksdal i Helsingborg.** Tillsammans med cirkeln om läke- och kulturväxter besöker vi Fredriksdal (öppet 10-18) och tar del av deras olika sevärdheter inom framförallt det botaniska området. Inträde. Samling kl. 09.30 vid Netto. *Ansvariga* Zigge o Janne Johansson
- 9/7 Måndag. Cykling med Lennart.** Visst är upplevelsen av naturen som störst när man har direktkontakt med densamma. Vi ska därför som traditionen bjuder använda cykeln som transportmedel denna sommarkväll. En behagfull rutt utlovas under initierad ledning. Obs – medtag fika. Samling vid Netto kl. 18.00. *Ansvarig* Lennart Persson
- 22/7 Söndag. Ven i Öresund.** Vad kan inte vara trevligare än att ta båten över till den vackra pärlan ute i Öresund? Vi hoppas på en behagfull dag bland blommor och blader, bland sommarfåglar och säregen natur. Öm-

som branta marker ned mot stränderna, ömsom uppodlad kulturmark. Samling vid Netto 08.45 (båt 10.00). *Ansvarig* Zigge

9/8 Torsdag. Slätter i Spångabygget. Årets "vildhöstnad" vid Spångabygget genomförs traditionsenligt i början av augusti. Känn att din medverkan är betydelsefull! Föreningen bjuder på förtäring. Medtag stövlar, lie och räfsa, men extra-liar kommer dock att finnas på plats. Samling vid Netto kl. 18.00.

Ansvariga Janne Johansson och Bengt Gillenius

16/8 Torsdag. Slätter i Spångabygget. Nu är det dags att samla ihop och bära bort det lieslagna gräset uppe i Spångabygget. Medtag räfsa, grep, stövlar och egen fika. Samling vid Netto kl. 18.00.

Ansvariga Bengt Gillenius och Janne Johansson

19/8 Söndag. Insekternas dag. För att uppmärksamma våra insekter har Entomologiska Sällskapet i Lund, Naturskyddsföreningarna i Skåne och Studieförbundet i Skåne-Blekinge gemensamt bestämt att arrangera denna dag. Vi försöker göra en egen insektsinriktad exkursion. Fika. Insektslitteratur. Samling vid Netto kl. 11.00.

Ansvarig Patric Carlsson

2/9 Söndag. Vandring längs Bjärekusten. Bjärevandringen återuppstår! Vi tänker denna heldag vandra längs strandängarna, ibland på fina ko- eller fårbetade ängar och ibland på stenigare underlag. Olika växter och fåglar kommer att passera revy. Totalt blir vandringen ca 12 km lång. Promenadskor är lämplig fotbeklädning och allt efter dagsläget kan solskydd, vindtäta plagg och/eller regnkläder rekommenderas. Glöm inte kikare och matsäck för hela dagen. Hemkomst troligen inte förrän tidigast vid 16-tiden. Samling vid Netto kl. 08.30.

Ansvariga Birgit o Pär Svensson, tel. 544 75 eller pergit@telia.com

15/9 Lördag. Spinneriet i Spång. Närområdet till Pinnån, uppe i Spång, brukar kallas Spinneriet. Här finns både säregen natur, kvillområde och rester efter mänskliga aktiviteter intill ån. Vi besökte området i somras under "De Vilda Blommornas Dag". Denna mer höstlika dag ser vi hur naturen och området åter bytt skepnad. Väl mött till en spännande exkursion! Glöm inte stövlar och anpassad matsäck. Samling vid Netto 09.00. *Ansvarig* Janne Johansson

29/9 Lördag. Familjedag i naturen. Denna utflykt i vårt närområde vänder sig speciellt till barnfamiljer. Välkomna att i all enkelhet vara med och upptäcka naturen tillsammans med era barn! Vi ser vad hösten har att bjuda på. Ömma kläder och stövlar eller kängor på fötterna är lämpligt.

Medtag fika, ev. korv då möjlighet till grillning kommer att finnas. Samling vid Netto kl. 09.30. Avslutning framåt middagstid.

Ansvariga Eva Persson, tel. 501 31 och Marita Jönsson, tel. 460224

14/10 Söndag. Snibe stua. Uppe på Hallandsåsens otillgängligare delar finns utsikter, jättarnas stenblock och fina marker för avkoppling och höst-upplevelse. Tag på dig lämpliga skodon, lämplig klädsel på kroppen och lägg fikamaten i ryggsäcken. Så ses vi! Samling vid Netto kl 09.00.

Ansvarig Christer Sandén

Vi ses på Bjärekusten! Foto Janne Johansson

Boka in dessa datum i din almanacka! Hoppas att vi ses på i alla fall några av de olika programpunkterna! Inga förkunskaper krävs och du behöver inte heller vara medlem för att få delta i våra exkursioner eller evenemang. Har du frågor eller synpunkter? Kontakta den som är ansvarig för respektive exkursion.

Julpristävlingen

Visst var det den glömske botanisten från Knislinge som såg backfrylet på Kullaberg!

Bland flera rätta svar har lotten valt ut Lars Schale som får ett bokpris.

Zigge

Exkursioner

Hallands Väderö - måndag 26 december

Annandag jul bjuder enligt traditionen på ett besök på denna förunderliga ö, en sommarö som ger ett helt annat, men minst lika fascinerande, intryck en snålblåst och disig midvinterdag. Så här ute i havet är det oftast snöfritt och lättvandrat. Det har ju

stormat en del kring båttrafiken och skepparen på m/s Nanny menade att det här var hans sista resa. Men i dagarna har det meddelats att det blir en fortsättning även i sommar.

Redan på vägen mot Torekov, mellan Hjärnarp och Förslöv, fick vi vår första godbit när en blå kärrhökshanne på låg höjd singlar förbi över vägen. I hamnen var det 100-talet förväntansfulla och julmatsmätta resenärer som gick ombord. Överfarten blev en smula gungig i den svaga kulingen men bjöd på både trutar och skarvar som kämpade i vinden. Båten lägger till i Sandhamn och vi ger oss av mot Oadammen. När ön reste

sig ur havet har dammen blivit kvar bakom Tapesvallen, Kattegatts motsvarighet till Litorinavallen i Östersjön, som ligger som en barriär mellan dammen och havet. Det är gamla strandvallar som mest består av musselskal, i vårt fall av *Tapes decussata*. Dammen är på sommaren fylld av gula svärdsiljor och nu flyter dess majs-kornslänkande frön över hela vattenytan.

Vi lämnar den öppna betesmarken genom stättan till Söndre Skog. Här hänger vildkaprifolens lianer som draperier över träd och buskar med redan centimeterstora gröna blad. Annars är det mest mossor och lavar som väcker vårt intresse. Överallt finns slån-laven. Och på "Lobaria-eken" intill en stenhäll vid Ulagapskärret kan vi bekanta oss med några av de mera sällsynta: lunglav, jättelav och örtlav, alla i släktet *Lobaria*. På klippan växer det tuschlav som förr användes för färgning.

I en skreva bland enar, slån och vildapel, strax NO om Skogvaktarbostället hittar vi en skyddad plats för den välbehövlige fikapausen. Efter en kort vandring ner mot Kapellviken där vattnet står högt, fortsätter vi österut genom skogen och ut mot Ulagapet. Här är vi oskyddade och möts av vind och duggregn från havet så det blir en kort spaning på sälarna som ligger uppkrupna på Svarteskär. Det blir betydligt behagligare när vi åter kommer in bland björnbärsbuskagen längs stigen norrut, även om stigen på sina håll är både blöt och slipprig. Vi passerar stenmalarna och kommer ut på Grönskärsslätten där tusenskönan blommar.

Vid fyrbostäderna är det åter dags för fika innan vi vandrar tillbaka mot Sandhamn över Fyrslätten och Ravnahult. I väntan på båten spanar vi ut över havet och bort mot Släppekistan och Utlängan. Här och var dyker det upp sälhuvuden och på kliporna hittar vi både tordmular och sillgrisslor bland mängder av skarvar. Det blir också en stunds sakletning i strandkanten mellan stenar svarta av saltlav och brandgula av orangelavar och vägglav. Bland den ilandspolade tången hittar vi sjöstjärnor, blås-, ek- och sågtång och den platta och läderartade fingertången.

Båten kommer och det är dags att återvända till fastlandet. Lite trötta efter en upplevelserik dag sitter vi lite halvårsiga när jag plötsligt mellan två medresenärer får syn på något som "faller som ett tappat järnspett" (Erik Rosenberg) i havet. Havssula! En art som närmast häckar i sydnorge men allt som oftast blåser hit med västliga stormar. Vi får syn på inte mindre än tre sulor som kretsar kring båten. Det blev en magnifik avslutning på dagen

Havssula

Zigge. Foto: Perry Vigelsbo

Tosteberga - söndagen den 19 februari

Programpunkten denna söndag var döpt till **Örnspaning i österled**. Nio personer åkte med förhoppning om att den utlovade solen skulle lysa i riklig mängd. Över Netto syntes ingen sol och inte heller över Tosteberga hamn dit vi nådde efter en dryg timmes bilåkning.

På spaning efter jordugglor vid Hammaren
Foto: Janne Johansson

Som lite ansvariga för dagen stod Josefin och Jan, som skulle ansluta vid hamnen. Inte var de där, utan vi fick försöka klara oss själv. Hela hamnen var täckt av is och även en bra bit ut från land med inslag av några öppna partier. Ganska snabbt fick vi in tre havsörnar i kikarna, sittandes på is och klippblock. En kort stund rastade 50 vitkindade gäss på isen. Änderna ute i råkarna var inte lätta att artbestämma i det lite blåsiga vädret och stora avståndet. Vi kom fram till att det mest rörde sig om flera hundra knipor och ett mindre antal gräsänder. Även en salskrakhanne kunde bestämmas. Josefin och Jan dök så plötslig upp, framgåendes runt en husknut. Två sångsvanar passerade och i råkarna låg det upp emot 20 knölsvanar. Fikan intogs i lä för vinden, men istället föll då ett lättare duggregn.

Vi beslöt oss åka till ett betat strandområde neråt Åhus till, döpt till Hammaren. Vanneberga passerades och på ett fält med sådd höstgröda gick en del gäss. Bland cirka 400 grågäss kunde urskiljas lite annat. Kanadagäss 10 ex, den lite mindre sädgåsen kunde räknas till ett 20-tal, och faktiskt gick där också en bläsgås. Över markerna seglade glador.

Jordugglor hade tidigare setts på Hammaren, men av dessa såg vi ej någon skymt. Nu hade äntligen solen lyckats tränga igenom molntäcket och värmdes gott. Ytterligare tre havsörnar hamnade i blickfånget, en fjällvråk, några ormvråkar och fler glador. Havet var även här belagt med is och hyste inte något nämnvärt.

Fikan på ett blåsfritt ställe satt gott, talgoxe och svartmes sjöng lite lagom i barrskogen bakom oss. Småfåglar hade vi verkligen inte mycket av denna lite blåsiga dag vid ostkusten. Mera jordugglejaktt gav som sagt inget resultat, däremot en hukande varfågel på en taggig nyponbuske. Som avslutning och ett litet tack fick Josefin och Jan vars en fjolårsstängel av rölleka, tror jag, och en ryttlande tornfalk längs E22:an blev dagens sista kryss.

Björn Herrlund

Långalts myr vandring - söndagen den 25 mars

Hela 15 personer fick under förmiddagen njuta av ett extremt vackert vårväder. Visst känns det extra roligt när en förutbestämd exkursionsdag råkar komma just i takt med det lämpligaste av väder.

Vandringen utgick från utkanten av Lönsjöholm, i höjd med Lönsjön. Några tranor lät höra sig och efterhand även en skogsduva. Med Tonys assistans lyckades vi också få namn på både en del sevärda mossor och en del lavar. Bland försvagade bokar och synliga fnösktickor växte guldlöckmossan och vanliga lavar som skrynkelav, näverlav och smalflikad sköldlav. Vi har ju tidigare ofta stött på bergklomossan, men det gör man visst inte nu för tiden. Nej, för den har bytt namn till cypressfläta! Det framletades även platt fjädermossa och en art i Frullania-släktet. Arter som berättar om ett områdes "naturvårdsvärde" kallas ibland för signalarter. Lunglaven är en sådan och den har tidigare setts i skogen men behagade inte visa sig denna gång.

Lavar kräver närgånget studium
Foto: Prerry Vigelsbo

Våra steg styrdes därefter till traktens väl utformade rullstensåsar belägna mellan myrarna Långalts myr och Skrikamyren. Det blev också här som första-fikat intogs, som vanligt under mycket prat och pokulerande. Ljusets spel bland furorna var en fröjd för ögat. Nästan överkligt.

Förtruppen av exkursionsvandrare kom så till Karsatorp och efter det att en väg och en sommarstugegård passerats hittade man väl så lämpligt tjäderspillningskorvar ute i en tallbeväxt mossdel. Vi kunde notera både färska ”tuvullspillningar”, som äldre vinterpillningar bestående av i stort endast osmältbara tallbarrsrester. Någon tjäder hade vi dock inte lyckan att skrämma upp. I bakgrunden hördes spillkråkans mäktiga trummande.

Uppe på en gammal inägobacke avklarades huvudfikat. En dubbeltrast flög över våra huvuden, men vi lyssnade förgäves efter dess sång. Istället fick vi oss till livs några av Patrics äventyr i Sydamerika under den julhelg som smög förbi för bortåt tre månader sen. Han bjöd dessutom på inköpta, äkta cigarrer för hugade.

När vi åter skärpte våra fågelsinnen fick vi höra en entitas olika sångvarianter. Konserterade gjorde dessutom även trädkryporen och gärdsmygen och en nötväcka ropade högt och tilltaget. När en sparvhök drog förbi varnade nästan samfällt kvarterets alla småfåglar med högrekventa läten. En ormvråk tvärade i luftrummet och en korpshuett talade sitt eget språk. Ett lättsamt läte som man lätt förbigår är järnsparvens delikata flyktläte. Den alltid ljudalerte Björn uppmärksammade oss på detsamma.

Avslutningen på exkursionen blev en vandring in genom byn Lönsjöholm. En trivsam grusväg, äldre ekar och bokar och samtal kring ditt och datt. En mycket avkopplande dag gick till hävderna.

Janne Johansson

Unga forskare på jakt efter Trollsjöns smådjur

Foto: Perry Vigelsbo

Familjedag - söndagen den 29 april

Vilket gäng det blev denna gång! Nio barn och 16 vuxna var ute och mötte våren vid och mellan Trollsjön och Åsljungasjön. Det drog snabbt igång. Med flera riktigt små barn fick det gå kvickt att komma iväg. Vi klappade den stickiga granen, först barren på en väldigt liten och därefter barken på en rysligt stor, smakade på både pyttesmå

Man ska använda alla sinnen. Granen är inte bara stor utan också skrovlig

Foto: Perry Vigelsbo

björklöv och nyutslagen fräscht grön harsyra. Vi tittade på en tusenfoting, som Zigge klassade till enkelfoting, gråsuggor och en igel fångades in vid grillplatsen av de större töserna. Några av de minsta testade att följa en mycket liten bäck. Den var endast en decimeter bred ungefär - perfekt att kunna klafsa i medströms utan att bli våt om fötterna.

Någon enstaka bok hade börjat visa lite grönt. Myrorna i stacken var spännande, vågar man klappa? Vi såg, klättrade på och en del till och med besteg Åsljungas egna Kebnekaise. Då var de högt uppe. Det växte blåbärsris på toppen av berget till skillnad från det äkta, där växer inte mycket.

Väl tillbaka vid Trollsjön väntade en välkomnande brasa att grilla på. Det var uppskattat av alla åldrar. Barnen var i två åldersgrupper, en grupp 5-7-åringar och flera små runt 1-2-årsåldern. Välkomna med ut både stora och små naturvänner framöver.

Birgit Svensson & Marita Jönsson

En ljuvlig vårväll på Rönnen - torsdag 10 maj

Sju orädda och vattentåliga fågelentusiaster vågade sig ut denna i Örkejlunga regniga torsdagskväll. Väl ute vid havet hade vi endast några lätta droppar och uppsprickande moln i väster att glädjas åt. Vi började vårt spejande efter vårfåglar, kanske främst förbipasserande vadare, vid SkOF:s medlemsstuga. Därefter tog vi oss sakta framåt tills vi var ute på själva Rönnen och de fina strandängarna. I lä bakom buskarna intog vi en god kvällsfika i trevligt sällskap.

Vi fick se alternativt höra en hel del, till exempel: strandskata, knölsvan, småskrake, drillsnäppa, rödbena, ejder, stenskvätta, storskrake med fem ungar, gransångare, gravand, sånglärka, skärfläcka, törnsångare, fiskmås, hämpling, tofsvipa, ladusvala, småtärna, grönbena, större strandpipare, gråtrut, gök som vi fick väldigt nära vår fikaplats, senare på kvällen hade vi en rödfasig gökhona sittande på en stolpe där vi fint kunde se henne. Havstruten som fångade och åt upp en hel plattfisk under vårt skådande i tubarna och ute på redan upptäckte vi cirka 4-500 sjöorrar i ett långt vidsträckt band. Fasan hördes under kvällen, hare och kanin sågs och även en säl som hoppade upp för en paus på en sten i vårt synfält. Den låg där och krumbuktade sig fint i kvällsljuset.

En mild vårväll vid havet i Häljaröd var till ända. I skymningen begav vi oss hemåt.

Birgit Svensson

En uthållig fågel- och naturvän

Vi är sju-åtta personer från Örkejlunga Fältbiologer på vandring ner till Araslövsjön i Kristianstadstrakten. När vi går på den lilla grusvägen dyker plötsligt en härfågel upp och landar 30-40 meter framför oss. Går där och pickar... Visar upp sig så fint som den kan. En mäktig upplevelse!

Ytterligare några decennier bak i tiden. Den nu drygt 30-årige fältbiologen är tillsammans med Bertil Blomkvist ute på tjäderäventyr nere vid Flugesjö. Tuppen spelar i gryningens halvdunkel och vattnet rinner försmädligt och långsamt in i Bertils sjunkande stövelskaft. Ett brakande tjäderuppflug blir följden.

Vem jag tänkt skriva om? Nja, för läsaren av denna tidning är det nog uppenbart att vi för en gång skull ska försöka ge en bakgrundsteckning, ett försök till karakteristik av Örkejlunga Fältbiologers grundare, Kjell Karlsson. Vi brukar ju normalt inte ägna sidor åt enskilda personer, sidorna brukar vi viga åt naturskildringar och likartade betraktelser. Kjell har idag uppnått en mogen ålder, men redan när han för femtio år sen, med hjälp av fågelcirklar och livaktiga, nyfikna ungdomar, drog igång det mer organiserade naturintresset i bygden, så innehade han en mogen ålder. Han var vid Örkejlunga Fältbiologers bildande 1962 fyrtio år fyllda. Under de därefter framspringande fem decennierna har han på olika sätt blivit ett begrepp för Örkejlungaborna. Till honom har man ringt om man hittat en spännande levande eller död fågel, till honom har man kanske anförtrott sig om man haft ett kommunalt engagemang kring miljö- och naturpolitik. Några decennier efter bildandet av Örkejlunga Fältbiologer kom Kjell även att bli den drivande kraften i bildandet av en egen variant av Miljöpartiet. Men i denna epistel, i vårt husorgan Alcedo, ska vi mest försöka hitta andra trådar bakåt i tiden för att försöka upptäcka hur naturengagemanget kunde slå så kraftigt rot i denne slättabo från Benarp.

På våningen ovanför Sparbanken Öresund sitter Kjell och jag med en bandspelare framför oss. Hustrun Rigmor donar i bakgrunden. Framför de väl tilltagna fönstren breder Örkejlunga centrum ut sig, den stora rondellen nere i "byhålan", i fonden lyser COOP-varuhusets fasad och bort mot Storgatan skymtar biblioteket och här har vi "stadsparken".

En knapp mil öster om Helsingborg föddes och växte en barnaskara på åtta upp under de första decennierna av 1900-talet. Modern Karolina kom dock från en gård

”söder om landsvägen” och fadern Herman Karlsson föddes på ett litet torp i Småland, helt nära Blekingegränsen. Men fadern kom efterhand att försörja sig som panneldare, först i Hyllinge och därefter i Bjuv. Det var alltså i den lilla byn Benarp som Kjell tog steget..., ut i faderns krokusrika trädgård. Den sexåriga skolgången genomgicks i tätorten Mörarp bara någon kilometer från hembyn. Efter skolgången tjänade Kjell bortåt tre år hos en bonde med 7-8 kor. Dessa skulle handmjölkas två gånger om dagen.

Rödhake, ungfågel. Foto: Patric Carlsson

Alltsen jag som liten grabb kom i kontakt med naturvännen Kjell har fåglar stått högt på agendan. När vi i lägenheten ovanpå sparbanken småpratar om hur fågelintresset började spira kommer Kjell ihåg att han kring 1940, under kriget, kom att lyssna på Nisse Lindman i radion. Denne hade då börjat ge röst åt naturen och naturupplevelsen som ett viktigt inslag i livet. Under något år försökte Lindman även att lära ut olika fågelarters sånglåten. Det inspirerade panneldarens son när han satt och mjölkade, när allt var tyst och inga bullrande traktorer ännu hade lagt beslag på ljudvärlden. Nu gjorde han sina första försök att identifiera de vanligaste fåglarnas röster i omgivningen. Det kunde vara lövsångarens, kanske bofinkens toner. En annan gång smög Kjell på den röststarka näktergalen i Rosenlunds skog för att konstatera hur den såg ut.

Det var dock inte under denna tid och i sin hembygds slättmark som Kjell blev bekant med kulturlandskapets spovar och vipor. Dessa fanns knappast i hans barndoms marker. Nej, det var istället under hans beredskapstid under krigsåren, nere i Vomsänkan i södra Skåne, som han fick upp ögon och öron för framförallt den härliga spoven! Utmed Klingavälsån var den högt drillande fågeln allmän. Under halvårsvistelsen i Vomb fick Kjell också en knuff i riktning mot botaniken. En lumparkompis, som nyligen gått på lantmannaskola, kunde namnen på ett flertal växter. Detta gjorde starkt intryck på Benarpsgrabben. ”*Detta ska jag också försöka lära mig*” intalade han sig.

I sin iver att förkovra sig kom Kjell därefter att hamna i Markaryd under läsåret 1944-45. Han läste ett år på ortens lantmannaskola och blev bland annat rumskamrat med Gunnar Torkelsson från Mattarp. Här förstärktes hans floristiska intresse högst påtagligt, dels genom närvaron av en klart naturintresserad rektor och genom naturkunskapsläraren Spanne. Ett herbarium skulle insamlas av varje elev och var man som Kjell intresserad kunde det bli hela 210 olika arter som hamnade i växtpressen. Han minns att han i en Markarydsskog hittade orkidén knärot, men både han och hans kompisar gick bet på att examinera den.

Examinera, ja. Det var något man så smått fick lära sig under studietiden. Man fick låna skolans uppsättning av standardboken *Svensk flora* av Krok & Almquist. Under den kommande sommaren gjorde man sen, under Spannes beskydd, en Skåneresa per cykel! Hallands Väderö, Weibulls, Svalövs utsäde, Kristianstad, Hässleholm hörde till platser, orter som tangerades eller besöktes.

På Statens växtskyddsanstalt i Åkarp fick Kjell därefter ett kortare jobb som ”biträdande vaktmästare”, vilket följdes av en tid på Vilans folkhögskola där han läste ämnen som biologi, kemi, fysik, matematik och engelska. Ovanpå detta tog han en kurs i bokföring med inriktning större jordbruk på Svalövs lantmannaskola. Denna sistnämnda kurs gav honom meriter nog för ett jobb på böndernas Centralförening i Hässleholm, vilket han behöll under fyra år.

Hur gick det nu med naturengagemanget efter det att Kjell lämnat inspiratorerna i Markaryd? Ja, strax kom han att inhandla sin egen Krok & Almquist. Med denna i bagaget genomfördes en hel del cykelexkursioner under vistelsen i Åkarpstrakten. Och under arbetsåren i Hässleholm blev det likaså många trampövningar i Göingeområdet. Han minns att de kalkrika markerna bortåt Ignaberga hyste nya och andra spännande växtarter.

Flytten till Örkelljunga

Nu är vi framme i 1950-talets början. Kjell svarar på en annons om ett kamrersjobb hos Hugo Nilssons i Örkelljunga. Det blir anställning. Efter cirka en månads inhysning i prästgården bosätter sig Kjell därefter under fyra år i Villa Utsikten på Hallandsvägen (Bertil Brorsons). Därefter blir det giftermål 1954 med Rigmor Aurell från Glimåkra, varvid de flyttar ut till Myra-Kals hus i Hjälmsjö. 1958 flyttar familjen så tillbaka till tätorten Örkelljunga och in i det nyuppförda riksbygget (över nuvarande ICA Kro-

nan). Och så fram i ”modern tid”, 1975, bygger Kjell och Rigmor sin villa nära Pinnån, vid Ekholmsvägen. Efterföljande del av denna artikel ska nu i stort inskränkas till att handla om delar av Kjells 1950- och 60-tal.

Redan i början av sin vistelse i Örkelljunga kom Kjell att sammanstråla med en starkt naturengagerad och likaså hitflyttad person. Ett besök på Herman Jonssons frisörssalong ledde nämligen till att sax och kam hölls av den från Ljungbyhed ättade Bertil Blomkvist. Denne visade sig ha en stark vurm för fåglar och naturupplevelser. ”Kom till mig en söndag”, sa Bertil, ”så går vi ut en runda tillsammans”. Bertil med fru bodde i Hjälm sjö, närmre bestämt på ovanvåningen hos Hanna och Hjalmar Björk. Det var därför ganska naturligt att ett flertal av de kommande söndagsturer tillsammans bar av ned till trakterna av Fluge sjö. Ett oförglömligt tjäderspel nere i de tallbevuxna mossmarkerna har Kjell återgett i Alcedo 2009:3.

Orrspel i Smörmyr. Foto: Patric Carlsson

Något år senare kom Kjell att fråga Karl i Myren om det inte fanns orrspel i trakten. Han blev hänvisad till mossmarkerna i Smörmyr. Där fanns ett spel på en mossåker. Rigmor påpekar under samtalets gång att hon och Kjell någon gång innan den första kjojan byggts hade tillbringat en mörk efternatt och tidig morgon bland ljunget och ris för att få uppleva orrarnas märkliga spel på nära håll. I samband med att boken *Fåglarna i Örkelljunga kommun* (Carlsson, P. & Hector, P., 1999) utkom skildrade Kjell på ett välskrivet sätt hur byggandet av en orrkoja gav följdverkningar som han knappast förutspått. Vi gör ett längre citat:

Vi hade lyckats snappa upp att det fanns en spelplats för orre på Tore Nilssons marker i Smörmyr. En solig vårdag i april 1953 begav vi oss dit. Vi startade i Hjälm sjö och tog vägen genom skogen förbi Fluge sjö och vidare över åkrar och gamla mossodlingar till Smörmyr. Det var en härlig vårmorgon, sol och ingen vind. Orrarnas böljande kuttrande hörde vi redan vid Fluge sjö, så det var bara att gå på ljudet. När vi

kom ut på de öppna markerna ackompanjerades orrarna av drillande storspovar och sjungande lärkor. Det var ett sprudlande liv på våren i dessa marker, vilket vi inte kan uppleva idag då mossarna och mossodlingarna växt igen eller planterats med gran.

Vi nådde fram till en gammal hölada ett par hundra meter norr om orrarnas spelplats. Genom ett hål i taket hade vi en bra överblick av spelplatsen. Det gick inte att komma orrarna närmre utan upptäckt och därför stannade vi kvar i ladan, även om sittplatsen uppe på en bjälke var i obekvämmaste laget. Vi räknade till 13 orrtuppar på spelplatsen, men vi såg inte till några hönor.

På hösten samma år tillverkade vi en orrkoja av läkte som vi klädde med gammal markisväv och säckväv. Kojan placerades öster om spelplatsen på motsatta sidan av ett litet dike, men bara cirka 10 meter från den närmast spelande orrtuppen.

Orrkojan var väl kamouflerad, men i slutet av 1950-talet upptäcktes den ändå av några ungdomar. På något sätt kom de på att man från kjojan hade en bra utsikt över orrarnas spelplats, och en morgon begav de sig dit. Med sig hade de även kameror, men tithålen i kjojan var för små att fotografera igenom. Därför skar de helt enkelt upp hålen rejält.

Vid ett besök några dagar senare upptäckte jag tilltaget, och efter lite efterforskning anade jag var syndarna fanns att söka. På telefon fick jag tag på dem. Hur samtalet utvecklade sig minns jag inte, men jag förväntade mig att de sydde igen hålen, vilket de också gjorde. De fick också gärna använda kjojan bara de var försiktiga och inte störde orrarna.

Resultatet av ungdomarnas besök i orrkojan blev början till ett aktivt samarbete i form av studiecirkel. Under åren 1960-1962 genomförde vi ett antal cirkel i fågelkännedom med undertecknad som ledare. I april 1962 bildade vi Örkelljunga Fältbiologer, som namnändrades 1997 till Örkelljungabygdens Natur.

För oss som vaknat upp som fältbiologer under Kjells beskyddande vingar går det inte att förneka att det framförallt var hans entusiasm och vurm för fågelvärlden som satte de första, djupaste avtrycken i tonåringarnas små hjärnor. Dessa möjliga och omöjliga varelser, överallt uppdykande, överallt försvinnande. Som hade läten som även avslöjade den mest anonyma bland de anonyma av sångare. Kanske var det trots allt inte så konstigt att det var fåglarna som stod högst upp på dagordningen under många år. Men allt eftersom 60-talet och 70-talet bytte skepnad så plockades även floran fram. Växtcirkel med räkning av ståndare och pistiller blev en del av studierna. Och när Zigge fram på mitten av 70-talet blev knuten till föreningen, fick Kjell god draghjälp och många nya arter framletades på exkursionerna. I denna tillbakablickande artikel ska dock fokus även i fortsättningen ligga på Kjell och fåglarna.

Orrarna, varfågeln och den traskande räven

Det blev alltså orrkojan i Smörmyr som blev fröet till bildandet av Örkeljunga Fältbiologer. Vi stannar därför kvar nere i den uppodlade mossåkerns grannskap under ytterligare några meningar. I Patric Carlssons och Peter Hectors bok om Örkeljungafågeln finns ett diagram som uppvisar minimiantalet orrtuppar under åren 1953-1981. Om man riktar ögonen mot början av diagrammet, under de första tio åren, ser man att

Varfågel. Foto: Perry Vigelsbo

tuppantalet på denna spelplats *aldrig* låg under tio stycken. Och mellan åren 1956-59 var antalet enligt Kjells noteringar 20, 17, 19 respektive 17 spelande tuppar. Inte dåligt! Utan verkligen imponerande, inte minst sett med dagens bistra verklighet för ögonen. Orren står ju idag nästan vid försvinnandets gräns.

Vid vårt samtal om forna orrspelsäventyr kommer Kjell in på den gången då en fågel landade uppe på orrkojans tak. Plötsligt började den sjunga och sången var en sång som gjorde orrskådaren mer än förbryllad. Det hördes härmningar och säregna inslag. Vad var att göra? Försiktigt kröp Kjell ur kojan och fick samtidigt som fågeln tog till vings se att upphovet till den obestämbara sången var en varfågel på väg mot sina häckningsmarker i Norrland. Det var allt en säregen ingrediens i orrmorgonens annars smått förtrollande kutter!

Kjell nämner också en annan sak som förvånade honom nere på spelplatsen. Det han då tänker på var rävens beteende då den ett flertal gånger kom att genomtraska

spelplatsen. Man kunde kanske tänkt att tupparna skulle ha blivit påtagligt rädda, reserverade och hållit sig en bra bit bort från den framlufsande räven. Men inte direkt så. Ja, Kjell minns att han ofta tänkte att om bara räven hade gjort ett rejält sidoskutt så hade spelplatsen varit en tupp mindre. Men så skedde aldrig!

Femtioalets cyklande fågelskådare

Inte minst tack vare Lennart Perssons idoga cyklande under senare år har flera av oss andra bilburna skådare ibland lämnat förbränningsmotorn hemma och istället förbränt egna kolhydrater. När jag pratar med Kjell så förstår jag att det under 1950-talet var just cykeln som hjälpte honom att se lite mer av Örkeljunganaturen. Och då inte minst de sjöar som låg inom lämpligt avstånd från centralorten.

Kjell berättar att han hade en favoritrunda som började upp längs Hallandsvägen, som tog av till höger efter Skogens affär. Därefter bar det av på mindre vägar ner till Vemmentorpasjön. Det kollades efter änder, doppingar... Sen brukade rundan gå mot

Knipa. Foto: Perry Vigelsbo

Krokasjön och Gårdsjön, där intill gården Snapperup. Och i vägens förlängning bar det sen av till Åsljunga. Och om tid sen fanns så valde Kjell ibland, när han nådde gamla riksvägen, att korsa denna och trampa vidare ut till Lärkesholmssjöarna. Sista skådarsjön på listan blev därefter följdriktigt Hjälmjön helt intill Örkeljunga samhälle.

När vi nystar något om vilka sjöfåglar som han fann i Örkeljungasjöarna nämner Kjell att knipan på 1950-talet långt ifrån var en vanlig häckare i trakten. Tvärtom. Hans fågelvän från Klippan, Sten Svensson, brukade nästan skryta med sina egna knipobservationer. Efter något år konstaterade Kjell den första häckningen av denna vackra and; det var uppe i Värsjön.

Flinka sjö på 1950-talet med betydligt större vattenspegel. Foto: Kjell Karlsson

Storskraken är ju en modell större än knipan och Kjell minns hur man satte upp ett antal holkar åt denna art uppe vid Lärkesholmssjöarna. Några år kunde han också se att skranken nyttjade den människotillverkade bostaden. En annan sjöfågel som länge haft hemortsrätt vid dessa sjöar är storlommen. Men den lägger som bekant inga ägg i holk, utan lägger dem helt sonika lite löst där det passar, helt nära strandkanten. Kjell berättar hur han ett år stötte på dess ”rede” på vägen ut till grillplatsen på norra stranden av stora Lärkesholmssjön. Där låg äggen bland lite stenar. Lommen kom även under femtiotalet till Hjälmjön för att fiska. Någon häckning vid denna mer ”människostörda” sjö känner han dock inte till.

Naturligtvis kan uppräknigen av olika fågelupplevelser göras lång och omfattande när man ser tillbaks på ett mångårigt skådarliv. Men i sammanhanget känns det roligt att återge ett par speciella, stämningsfulla observationer som Kjell gjorde på en och samma dag, den 28 april 1958. Under vårens sjöfågelsträck är det som bekant inte ovanligt att våra sjöar får besök av diverse olika änder – nämligen när vädret under natten blivit sämre och tvingat ner dem för att rasta. Denna sena april dag fick nu Kjell

nöjet av att uppleva alfågeln säregna sång från Hjälmjöns yta. Onekligen en upplevelse. Det rörde sig nog om 5-6 fåglar, vill han minnas. Men det var inte bara alfåglar som tvingats ner under den gångna natten utan även 18 sjöorrar. Inne på Lillsjön fick Kjell se hur ”nio hanar och två honor simmade med hastiga simtag runt i en stor cirkel. Denna ringdans hör till parningsceremonin”, för att använda Kjells egna ord om sin observation, återgivna i Patrics/Peters detaljrika, genomarbetade bok om **Fåglarna i Örkeljunga kommun** från 1999!

Flinka sjö och Kjell Karlsson

Visst kommer jag själv ihåg... Det var kanske under våren 1968 eller -69. Jag cyklade på vårtunga grusvägar ned mot den lilla sjön. Året förut hade Sven-Erik Magnusson och Sven Åhlin byggt det första Flinkatornet. Det var dit jag skulle, med kikaren skumpande på bröstet. Det var något som drog, att sitta ensam (eller med någon likasinnad) och spana efter nykomna, bevingade vänner. Var det sävsparven som hördes med sitt

Konrad hässjade sitt hö. Foto Kjell Karlsson

höga, sugande läte, var det vattenrallen som skrek som en stucken gris? Kanske jag nu undrar en bra bit in på 2000-talet. Vad var det som fick mig att cykla ett flertal kilometer ner till en så smått försvinnande skogsfågelsjö i Flinka/Grytåsa?

Redan under sitt första decennium i Örkeljungatrakten, 1950-talet, kom Kjell att upptäcka att det fanns intressanta fåglar i anknytning till just Flinka sjö. En sjö som likt

andra sjöar sänktes på 1920-talet för att vinna ny åkermark, en sjö som man nu idag istället vill "åtgärda tillbaka" för att hejda den totala igenväxningen.

I Flinka kom Kjell i god kontakt med lantbrukaren Konrad Nilsson. Det blev många pratstunder. Denne hade mycket av gammal naturkänsla kvar i sitt brukande. Ned mot sjön finns ännu fina ekar, lindar... Det var längs den lilla brukningsvägen här som Kjell tog sig ner till sjön. Efter att han först parkerat sin cykel på Konrads gård.

Sothönan var en karaktärsfågel i Flinkasjö på den tiden. Den kunde ge liv åt en hel sjö med sina slagsmål och hårda läten. Även rörhönor och gräsänder brukade hålla till i sjön. Fast gäss var det ont om då! Strax innan sista dagsljuset försvann i mörker gav enkelbeck-asinen sin stämning åt nejden. Några år på 60-talet fick sjön också flera celebra besök av den småfläckiga sumphönan. Så många säregna läten det finns i vår fågelvärld. Och visst vill man lära sig att tolka dem.

Sothöna. Foto Perry Vigelsbo

I anslutning till sjön fanns under äldre tider alltid ett stor-spovspar. Kjell minns att de vuxna fåglarna brukade flyga ner till sjön mot kvällningen. En annan minskande jordbruksfågel är tofsvipan. På 1950-/60-talen fanns det enligt Kjell alltid vipor vid Ernst Paulssons åkrar, det fanns andra par vid Flinkagårdens ängar och nere hos bröderna Nilssons. Man behövde inte leta efter vipor på den tiden! De bara fanns där. Något som det är svårt att riktigt förstå i våra dagars bortrationaliserande tider.

I slutet på maj under åren 1967 och 1968 observerade Kjell både spel och parning av grönbena i anslutning till sjön. Huruvida snäppan verkligen häckade vid Flinka sjö är dock osäkert. Kjell nämner också om de ljunpipare som uppehöll sig vid Flinkagårdens ängar under våren 1974. Han misstänker att de kan ha häckat på den näraliggande Store mosse, på gränsen till Troedstorp.

Utpumpade havsfåglar och ovanliga inlandsfåglar

Att Kjell med både ålderns och kunskapens rätt ganska tidigt blev den person man i trakten tog kontakt med om man hade ett "fågelproblem" är kanske inte så konstigt. Därför kan det kanske vara roligt att omnämna några sådana episoder som rinner Kjell i minnet när vi pratar runt hans fågelliv.

Den 31 juli 1988 blev Kjell kontaktad av Olle Persson och hans fru i Trottorp, Skånes Fagerhult. De hade en havssula i sitt stall! Omständigheterna var dessa att fågeln hittats utmattad ute på en åker, men det hade blivit blodvite när de försökt fånga

in den. "Den var ettrig till tusen!" berättar Kjell att man sagt. Till slut fick man in den i en svinabox i stallet. Fågeln transporterades med Kjells försorg till ett hägn i Vallberga, utåt Laholm och kunde efter "rehabilitering" snart återvända till sitt rätta element.

En annan havsfågel som drivit in över land i samband med kraftiga stormvindar från väster var den tretåiga mås som den 25 januari 1993 hittades på Hallingaliden, strax ovanför Södergården. Kjell kontaktades, han hämtade fågeln och kunde via sillahandlaren i byn portionera ut godbitar åt den utpumpade fågeln. Redan nästa dag kunde den släppas nere i Barsebäck, ditforslad av Seth Nilsson på väg till arbetet.

Att upptäcka och artbestämma sällsynta fåglar på hemmaplan (i hemtrakten) är väl alltid lite extra inspirerande. Det kan gälla den mindre flugsnappare som upptäcktes i Östra Ringarps bokskogar och artbestämdes genom Kjells försorg. Den uppehöll sig där under en dryg vecka i juni månad 1966. Och under mer än två veckor i andra halvan av juli 1968 sjöng den ovanliga gulhämplingen på slänten vid Örkelljunga kyrka. Det var Sven Åhlin och Sven-Erik Magnusson som blev konfunderade över dess sång. De konsulterade Kjell som hjälpte dem med bestämningen. Detta som två exempel på spännande arter i vår närhet.

Fågelkännare med känsla för naturvård

Jag märker att denna Alcedoartikel kanske inte fått den stringens och det bredare innehåll den borde ha fått. Men kanske syftet ändå mest har varit att så här i en jubilerande, 50-årig förening lyfta fram och ge en bakgrundsteckning av den person som på flera sätt gett föreningen sin inriktning under både äldre och nyare tid.

Kjells fågelintresse hade alltså tjuvstartat redan innan han kom till Örkelljunga 1950, men hans möte med Bertil Blomkvist blev nog av stor betydelse. Dock hade Kjell redan under slutet av 1940-talet anmält sitt intresse för att ansluta sig till en skånsk fågelförening. Skånes ornitologiska förening bildades först 1952, Kjell blev medlem året efter och deltog 1954 i en SkOF-anordnad Ölandsresa och 1955 i en 14 dagar lång Abisko-Kiruna vistelse.

Om vi sammanfattar de 50 år som gått sen Örkelljunga Fältbiologer bildades 1962 kan man konstatera att fågelkunskapen hos både Kjell och oss efterföljande, likasinnade växt påtagligt genom åren. Exkursionernas antal är oräkneliga, vi har genomfört olika fågelinventeringar och sett hur förändringarna för många arter varit påtaglig. Egentligen borde delar av artikeln också ha belyst den landskapsförändring som Örkelljungatrakten genomgått under de sista 60 åren. Vid vårt samtal snuddade vi vid hur mycket öppnare de flesta skogar var då på 1950-talet. Kjell sprang en hel del orientering och fick då även rent fysisk kontakt med naturen. Fram till denna tid var det vanligt med att man hade sina djur "på skogen". Så var det på Åke Svenssons i Västra Ringarp, så var det nere i Ekholm. Vad annorlunda natur man hade runt kring sig på den tiden - både skogfattigare, men samtidigt på flera sätt naturrikare.

Janne Johansson

Så väcktes naturintresset

Det är snart gryning. Jag cyklar på grusvägen genom boklövsgrönskan denna kalla, sköna majdag. Snart är jag framme hos Sven-Erik Svensson. Med kikarna på bröstet och ryggsäcken med mackor och chokladmjölk, börjar vi vår vandring. Det bär av längs åkrar, över diken och genom buskage. ”Tyst, va e de? – ja så, tjäderklockan är i gång, rödhaken välkomnar den nya dagen.” Sista biten kryper vi längs diket innan vi

Kikarspaning. Foto Perry Vigelsbo

när kojan och sätter oss redo med kikarna. Vi ser orrhanarna anlända en efter en – jo, de blev faktiskt 7st i dag. Så bra, med 3 honor som åskådare. Så börjar det bubblande spelet med hanarnas stillsamma utfall mot varandra. Tonåringarna i kojan njuter!

Det var något speciellt att lära känna Kjell Karlsson och invigas av honom i naturens mysterier. Vi lärde oss att använda öron och ögon uppmärksamt och fick kunskap via studiecirkel med Kjell. Kunskapen växte mest påtagligt med egna studier – vi smög på fågel efter fågel. Tänk att komma nära en rödhake som sjunger för full hals, ja vi såg noga hur hängivet den sjöng. Och den pigga, rörliga lilla gärdsmygen med sin imponerande, intensiva sång. Fler och fler fåglar lärde vi känna. Kjell var den kunnige ciceronen.

Så småningom bildades en SFU-förening och vi hade styrelsemö-

te och fick lära oss skriva protokoll. Ordförande Kjell lärde upp oss, här fick vi också nyttig kunskap. Bäst var exkursionerna; till olika delar av kommunen först. Ofta besökte vi Flinka sjö med sitt rika fågelliv. På vägen dit passerade vi Konrads gård, vid 6-tiden på morgonen hörde vi honom glatt sjunga inne i stallet medan han ”mockade under kregen”. Vi smög ner mot strandkanten. Fem till sex tonårsgrabbar stod tysta med Kjell och lyssnade till horsagöken eller himmelsgeten som den också kallades. Denna vadare hade ett märkligt gnäggande, burrande ljud. När enkelbeckasinen dalar

ner, vibrerar tydligen några stjärtpennor så dessa underliga ljud uppstår. Fascinerande tyckte vi och jag gör det fortfarande. Vi hörde när sothönsen ”spikade” i vassen om de inte jagade varandra över vattenspegeln; vilka fajter. Krickorna både hördes och sågs och vi lärde oss knipornas vackra parningslek. Ibland tog vi Konrads båt till öarna mitt i sjön, som nu börjar bli mer kärr än sjö – så lite vattenyta! När vi gick längs sjön såg vi flera vipor med deras vindlande, svindlande luftlek. Till Flinka sjö cyklade vi ofta, som ni nog förstår.

Vi läros föra protokoll. Foto Perry Vigelsbo

Allt längre blev utflykterna, ibland besökte vi Vegeholm och Rönnen. När Kjells PV inte var nog fick vi ibland språklärare Allan Åhlin som chaufför med sin Volkswagenbuss. Det var spännande, ty mitt mellan framsätena fanns ett litet bord med ett schackspel. Ofta utmanade Allan oss. Han spelade utan att se pjäserna, men han vann alltid – lite taskigt tyckte förlorarna, men roligt. Vid Rönnen lärde vi oss en del om snäppor men det var svårt. Lättast med kärnsnäppa med hästsko undertill. Ofta for vi vidare till Farhult för att spana in skärfläckorna. På dem kunde man titta länge – så gracila, nästan majestätiska, i sin hållning och i uppträdandet. Och så finurligt med den svängda näbben som ”skummar” vattenbrynet och hittar sin föda – vilken fantasi Gud har! Måsfåglar fanns det en hel del och tärnor.

Utflykterna gick också till bl.a. Hammarsjön, Skanör och Falsterbo och Öland. Efterhand fick vi lära oss allt fler växter men fågelintresset var störst. Samspelet i naturen förstod vi allt mer och kanske vi också började förstå hur liten del av den fantastiska natur som finns på klotet som vi upplevt. Så gick våra tankar en kväll, då jag och Sven-Erik träffades för att minnas turerna i naturen som tonåringar. Tack Kjell, vår käre ciceron!

Lasse Johansson

Foton: Perry Vigelsbo

Orkidéer

Familjen Orchidáceae är en av växtriketets största med ca 18 000 fleråriga arter fördelade på omkring 800 släkten. Talrikast är orkidéerna i de tropiska områdenas regnskogar. Här växer de ofta som epifyter högt uppe i träden. Inte som parasiter på sin värdväxt utan helt beroende av den näring som följer med regnvattnet. Många av de populära och lättodlade arterna som exempelvis brudorkidéen (*Phalaenopsis*), som vi ser i våra hem, har det här ursprunget.

I de tempererade områdena har orkidéerna underjordiska jordstammar eller knöllika, näringslagrande rötter. Fröna är mycket små och saknar nästan helt näring, varför de är beroende av en svamppartner för att kunna gro. Även som vuxna är en del arter beroende av en svamp för sitt näringsupptag. Det gäller främst mer eller mindre klorofyllfria arter som korallrot, skogsfru och nästrot som lever som saprofyter i symbios med svamphyfer. Blomkalken består av två tretaliga kransar. Kalkbladen i den inre kransen är ofta utbildade som en läpp eller mer eller mindre välutvecklad sporre.

I Sverige finns 44 arter, samtliga fridlysta i hela landet, fördelade på 23 släkten. Antalet är lite beroende på vad man anser vara en egen art eller underart. 11 av de arterna har påträffats i vår kommun och presenteras närmre här nedan.

Korallrot, *Corallorrhiza trifida*

Av släktets 15 arter är detta den enda som förekommer i Sverige. Den växer gärna i sumpiga skogar, mossekanter och kärr. Korallroten förekommer i hela landet men är vanligare norrut. Hos oss finns den på 15-20 lokaler spridda över hela kommunen och noterades första gången 1944 av telegrafkommissarie Th. Lange.

Jungfru Marie nycklar, *Dactylorhiza maculata*

Släktet som innehåller många svåravgränsade arter, kallas handnycklar eftersom knölrötterna är handlikt flikade. Det har också gett folkliga namn som Jungfru Marie hand. Varje år bildas en ny knöl och den gamla skrumpnar och dör, "Guds hand" resp. "Skams hand". De långsmala bladen är oftast fläckade på ovansidan, fläckigt nyckelblomster är ett annat namn på arten. Den är allmän i hela landet och kan växa i såväl barr- som lövskog, hagar och kärrkanter. Vi har noterat över 60 fynd i kommunen, men den tycks vara på stark tillbakagång. Förstafyndet är från 1923.

Sumpnycklar, *Dactylorhiza traunsteineri*

Arten har uppgivits från Eket 1898 av E. Kristensen men har aldrig påträffats senare.

Skogsknipprot, *Epipactis helleborine*

Detta är en av våra ståtligaste orkidéer som kan bli meterhög. Den nedre tredjedelen har rikligt med brett ovala blad under den täta, långsträckt blomställningen. Den är ganska sällsynt och förekommer mest i syd- och mellansverige. I Örkeljunga är den funnen två gånger. Jag hittade den på 1960-talet i en granplantering på Skogen, ett individ med flera meterhöga stänglar. På senare tid är den också funnen spontan i en trädgård i Kyrkolycke.

Knärot, *Goodyera repens*

En lågväxt orkidé med krypande, grenad jordstam som gör att den bildar små mattor av vintergröna och typiskt nätådriga bladrosetter. Det största antalet återfynd gjorde jag en snöfri Nyårsdag, på Henning Weimarcks halvsekelgamla lokaler. Knäroten växer i hela landet i mossrik barrskog med lång kontinuitet, ofta gömd bland blåbärsris. Det är en biotop som blir allt mer sällsynt. Modernt skogsbruk och de senaste decenniernas stormar har slagit hårt. Samtliga 50-talet lokaler finns eller fanns i Fagerhults socken, de flesta i den norra delen. Det är också därifrån den uppgavs första gången av N. J. Scheutz 1857.

Spindelblomster, *Listera cordata*

Det här är också en lågväxt, men mera svårfunnen orkidé, två motsatta centimeterstora blad på en trådsml, knappt decimeterhög stängel. Dessutom gömmer den sig ofta bland vitmossa och blåbärsris. Blommorna är pyttesmå, brunröda och sitter i ett glest ax i toppen. I norra Sverige är den vanlig och kan uppträda i stor mängd som längs materialvägen mellan Abisko och Tornehamn. I sydsverige är den sällsynt och i vår kommun bara funnen på sex lokaler i Järnbläst och i ett band från Värnsjö till Smedhult. Förstafyndet är också från 1857 av N. J. Scheutz.

Tvåblad, *Listera ovata*

Det är en halvmeterhög ört, väldigt lik spindelblomster men i alla delar större och kraftigare. Den förekommer sparsamt i södra Sverige men kan på lämpliga lokaler finnas i stor mängd. Dess pollinationsbiologi är intressant. Blomman har en relativt lång nedhängande läpp med en nektarproducerande skåra i mitten. Till skillnad från exempelvis handnycklarna och nattviolerna är inte pollenpaketet försedd med klibbskiva för att fästa på

pollinerande fjärilar. I det här faller är det en liten skalbagge som kryper upp längs skåran på jakt efter nektar. Längst upp stöter den på pollinierna som vid den lätta beröringen ”exploderar” med en droppe som omedelbart limmar fast pollenpaketet på skalbaggens kropp. I Örkeljunga har tvåbladet bara påträffats på ett begränsat område längs Pinnån, strax nedströms Bruket, först av Bo Hellström på 1940-talet. Flertalet försvann sedan man rensat i ån för att få mer ”drag i turbinen” vid nedre möllan. Det sista exemplaret förde i flera år en hopplös kamp mellan alrötterna tills det slutligen spolades bort i början av 2000-talet.

Nästrot, *Neottia nidus-avis*

Den enda noteringen som finns från Örkeljunga gjordes av N. J. Scheutz 1857.

Nattviol, *Platanthera bifolia*

Släktet är i Sverige representerat av tre arter. Förutom de två som nämns här, den i de norra fjällen ytterst sällsynta lappfelan. Tidigare gick den under namnet ”vanlig nattviol” och förmodligen var den just det för länge sen. Den trivs bäst på öppna ogödslade betesmarker, ängar och skogsbryn, en snart försvunnen biotop. Det är den här arten med sin starka doft framåt kvällningen som gett namnet nattviol. I Sverige förekommer den upp till Jämtland. I vår kommun har vi funnit den på åtta lokaler från Persköp till Tockarp men den är troligen försvunnen från de flesta. Bland annat grävdes ett exemplar upp på den gamla skjutbanan på Vången. Arten noterades första gången 1916 av P. Hildebrandt. De flesta fynden tillhör förmodligen underarten, skogsnattviol (*ssp. latiflora*) som är grövre, har glesare blomställning och längre sporre. Först noterad av A. Karlsson 1823.

Grönvit nattviol, *Platanthera chlorantha*

Det här är numera kanske vår vanligaste orkidé. Den trivs gärna i lite halvskugga på gammal betesmark bland uppväxande björk- och granplantor men också i lite ljusare landskog. Vi har noterat långt över 100-talet lokaler, de flesta i södra halvan av kommunen, men enstaka fynd ända upp i Yxenhult. Varför inte rapportera nordliga kommunfynd? Arten först noterad 1916 av P. Hildebrandt.

Vityxne, *Pseudorchis albida*

Huvudunderarten förekommer sällsynt i sydvästra Sverige och i de sydligaste fjällen. Här växer den på torr och mager, ogödslad ängsmark. Längre norrut ersätts den av en annan underart på kalkrik mark i fjällen. En enda uppgift finns från kommunen. I H. Johanssons herbarium finns ett ark daterat Spång 1911. Den är numera utgången från Skåne, sista exemplaret fanns i Bjära på Linderödsåsen. Närmast finns den nu på en liten kulle mellan Våxtorp och Vindrap.

Foto: Perry Vigelsbo
Leif Sigbo

Mitt inne i skogen - Spångabyggets äng

Mitt inne i skogen, på åsens sluttning, på fastigheten Spångabygget, en gammal rusthållargård i byn Västra Spång. Här öppnar sig en glänta. När det blåser ute på grannskapets betesmarker råder här mestadels ett stillsamt lugn. Men vad är det för en ljusöppning som möter oss. Varför finns den här, vilken bakgrund har den?

År 1990 började Jörgen Andersson och jag att röja i den översilande, fuktiga marken. På häradskartan från slutet av 1920-talet finns ett grönrasterat område som betecknas som *sidvall*. Alltså gammal, fuktig slåttermark. Här hittade vi arter som loppstarr, tagelsäv, gräsull... Detta var spännande. Samtidigt hade vi i Fältbiologerna bestämt oss för att lämna Holmasidden och lieslättern i Pinnåområdet. Men viljan att engagera sig i forna tiders ängsskötsel fanns kvar och kom nu att vändas mot just Spångabygget.

Den 15 augusti 1991 blev startdatum för återupptagandet av en gammal slåttertradition på den lilla sidvallen. Det var markägaren Otto Gustafsson, det var Kjell Karlsson, Jörgen Andersson och undertecknad som sammanstrålade. Fotograf Perry Vigelsbo kom och förevigade händelsen. Det kändes spännande, en nystart. Jag skrev en artikel om detsamma i Alcedo (1992:2).

Vildhöstnadsängen

Under de efterföljande tjugo åren har Örkebybygdens Natur årligen genomfört slåtter på denna äng. Någon gång i början av augusti eller möjligen i slutet av juli har liar slipats och under två-tre kvällstimmar har den översilade markens örter och gräs fallit för liebladets skärpa. Det har varit frivilliga armar som hjälpt till efter bästa förmåga.

Vid samtalet med Otto Gustafsson, som gick bort strax efter det första slåttertillfället, berättade han att denna ängsmark brukade benämnas *vildhöstnaden* eller kanske *starrslåttern*. Vad han kunde minnas så slogs denna "självgödslande", fuktiga markbit först efter det att gårdens torrare ängsmarker hade skördats. Oftast var det i andra hälften av juli som liebladen gick fram och åter över sidvallen, för här var det endast lian som kunde användas.

På häradskartan från slutet av 1920-talet kunde vi se att aktivt slåtterbruk bedrevs vid den tiden i just dessa marker. Otto nämner att man härifrån tog vinterfoder för djuren fram till och med andra världskriget. Skörden blev kanske inte jättestor, men dock tillräckligt innehållsrik för att arbetet var mödan värd. Under årtiondena därefter, fram till 1960-talet, lät man djuren gå på skogsbeta i hela detta och det intilliggande, blandade våtmarks- och skogsområdet. Varefter det långsamt växte igen.

Med "strygestickan" håller man liebladet skärpt. Det är viktigt menar Otto.
Foto: Perry Vigelsbo

Ängen, tuvorna och mossorna

Hur ser då ängen ut idag? Som inledningsvis nämndes inramas den av skog på alla sidor. Om vi går 60-70 år tillbaka i tiden var denna skog med säkerhet mycket glesare och öppnare, för att sen sluta sig och domineras av skiftande trädslag. I västra kanten av ängen finns en del halvstora alar, mindre björkar och tallar. Slåttermarken övergår efterhand i torrare mark beväxt med bokar. Norr om ängen finns också översilad mark med en blandskog dominerad av al och björk. Öster om ängen övergår marken ganska snabbt i ett torrare, högläntare parti med reslig bokskog.

När vi från nordväst närmar oss ängen på en lite knagglig skogsväg möts vi av en stengårdsgård tätt inpå ängens norra kant. Vi blickar nu ut över den öppna slåttergläntan. En svag sluttning sträcker sig mot söder, medan en något brantare del släntar från öster ned mot den lilla bäck som genomkorsar hela slåttermarken. Denna bäck torkar, enligt Otto Gustafsson, aldrig ut ens under riktigt torra somrar. Fast det är inte långt ifrån ibland. Man bör väl kalla den för en källbäck. Det är säregnet att höra porlet från ett par minivattenfall.

Ute i vildhöstnadsängen reser sig ett antal olikstora tuvor, ofta dominerade av mossor av lite olika slag. Man kan räkna till över 200 tuvor. När vi under första slåtteråret 1991 frågade Otto, påpekade han att det även under ängens "naturliga" hävdande, under 1930 och -40-talen, funnits rikligt med tuvor. På en hel del tuvor förekommer blåbärsris, men även inslag av tranbär, lingon, kråkbär och klockkljung. Vitsippan har ibland funnit en fridstad i kanten på tuvorna, man kan också se ekorrbärsblad och på något ställe den kompakta lopplummern. Den säregna kambräkenplantan har också slagit sig ner i kanten mot de utglesade alarna i väster.

Mossorna är på sina håll framträdande på ängen, inte minst på ängens tuvor. Det kan vara vitmossor, björnmossor, räffel-, kvast-, vägg- och husmossa. När länsstyrelsen för några år sen inventerade Skånes rikkärr, gjordes ett besök även på Spångabygget. Man konstaterade att purpurvitmossan, oftast växande i rikkärr eller medelrikkärr, var vanlig på ängen. Men även andra mossor indikerade att ängen bör räknas som ett *medelrikkärr*, nämligen arterna späd skorpionmossa, guldspärmossa, fetbålmossa och kärrbryum.

Brunfläckig pärlemorfjäril
Foto Janne Johansson

Färgstarka växter - att räknas eller inte

Genast trampar jag i klaveret. Inte kan man skilja på färgstarka och färglösa växter. Nej, men kanske det ändå är signifikativt för Spångabyggetängen att den har förhållandevis få färgstarka örter. Bokstavligt talat alltså. För några år sen skrev jag en artikel om ängen i Ramnekärr (Alcedo 2009:2). En äng på betydligt hårdare mark, en äng dominerad av den gula svinroten. Där finns också andra färgstarka arter som jungfrulin, slättegubbe, jungfru Marie nycklar, grönvit nattviol, rotfibbla, gökärt m fl.

Småvänderot. Foto Perry Vigelsbo

När vi nu ska försöka ringa in karaktären på denna sidvallsäng i Västra Spång kan vi först notera att den vackra, säregna, ljusröda *granspiran* här har en stark förekomst. Den växer i den östra delen av ängen, i övre delen av slutningen där. Köttätaren *tätört* med sina ljusgröna, klubbiga blad kan också ses i ett mindre antal ute på ängens mer långsluttande del.

Kanske bör man även räkna in *rundsileshåret*, som syns här och var ovanpå vitmosan, gärna i tuvorna, till de färgspridande växterna. Körtlarna på bladen är något rörliga och lyser klart röda. Under de senare åren har några *grönvita nattviol* etablerat sig i ängen.

Vitblommande, starka örter inte att förglömma är de försommarblommande arterna *vattenklöver* och *småvänderot*. De smalfransiga kalkbladen hos vattenklövern förundrar och man bli knappast klok på till vilken nytta de finns. Småvänderoten har hanblommor på en planta och honblommor på en annan; man kallar den tvåbyggare, dioik, på grund av detta förhållande.

En liten, tidigblommande växt är *kärrviolen*. Om man besvärar sig och böjer sig ner ser man att det bland de njurlika violbladen finns en vacker, ljusviolett blomma. Flera gånger när jag en solig, stilla

Vattenklöver. Foto Perry Vigelsbo

försommardag suttit och vilat själen vid ängen har ett flertal smäckra brunfläckiga pärlmorfjärilar flugit fram och åter. Att denna fjäril vistas vid ängen hänger ganska säkert samman med att just kärrviolen tycks vara dess viktigaste värdväxt!

Granspiran - studier i det lilla

Under ett antal år har vi studerat hur antalet blommande stänglar av *granspira* respektive tätört växlat på ängen. Har de påverkats positivt eller negativt av den liehävd som vi återinfört på ängen? Kan vi veta något om detta? Vi gör några korta summeringar.

Granspira, *Pedicularis sylvatica*. Arten har räknats årligen under åren 1998-2011, med några undantag. Undersökningarna har i regel genomförts under första halvan av juni månad. Det är enbart de blommande eller överblommade stänglarna som räknas. Ganska grova felkällor finns, framförallt p.g.a. att det är något svårt att hela tiden veta vilka stänglar man räknat eller inte. En enkel tabell ser ut så här:

Granspirans utveckling

År	Datum	Antal
1998	31/5	130
1999	17/6	150
2002	7/6	200
2003	15/6	900
2004	8/6	100
2005	14/6	800
2006	9/8	200
2007	28/5	1.500
2009	9/6	1.200
2010	3/6	550
2011	8/6	1.000

Granspira. Foto Perry Vigelsbo

En granskning av siffrorna tycks tyda på att *granspiran* på något vis har gynnats av slättersatserna i området. De första åren på 1990-talet var det inte alltid som den östra slutningen av ängen slogs. Här finns en hel del svårslagen blåtätel. Men under senare år har även denna blåtätelrika del slagits, även om lieskärpan ibland varit i avtagande när vi väl kommit dit. Som synes har antal kring tusenstrecknoterats under ett flertal år från år 2003 och framåt. Under alla förhållande så visar räkningarna att *granspiran* har en god förekomst på ängens östra del.

Tätörten och försvinnandet

Om vi nu vänder blicken till den mer oansenliga, lätt förbigångna växten tätört finner vi en helt annan utvecklingslinje, dessvärre av tydligt motsatt slag. För denna växt är det också framförallt antalet iakttagna blomstänglar som räknats. Det kan vara svårt att hitta stjälken när blomman vissnat ner, men de ganska små, lysande grönvita bladrossetterna är bra ledstjärnor. En likartad tabell som över granspiran ser ut så här:

Tätörtens utveckling

År	Datum	Antal
1998	31/5	100
1999	17/6	105
2000	11/6	120
2002	7/6	100
2003	15/6	>35
2004	8/6	52
2005	14/6	34
2006	9/6	31
2007	28/5	27
2009	9/6	(osäkert)
2010	3/6	(få, osäkert)
2011	8/6	8

Tätört. Foto Janne Johansson

Visst tycks det uppenbart att utvecklingen för den nätta, vackra lilla tätörten inte har gynnats av slåttern uppe på ängen. Inte kan man väl tolka siffrorna på något annat sätt? Rent fysiskt påverkas dock inte den späda örten av själva liebladens framfart. Tänk bara på de minimala blomstänglarna och på de små, mot marken tryckta bladrossetterna. Nej, det som istället faller en i tanken är kanske det oundvikliga tramp som liefolket gör under själva slätterdagen och dagen för gräsinsamling veckan efter. Kan det vara detta tramp som satt sådana spår i inventeringsresultatet? Under ett decennium har tätörten till synes minskat från 100-talet stänglar till en tiondedel. Onekligen starkt oroväckande. Men är det verkligen relevant att lägga hela skulden för tillbakagången på några stöveltramp i första halvan av augusti? Orsakssambandet syns tveksamt. Under kommande år får vi vara än mer varsamma med den elegant blåblommade lilla växten med sina ljusgröna, klibbiga blad nere i mossor och fuktig dy. Kanske bör vi upprätta en trampfredad skyddszon kring de individer som ännu kämpar sig kvar.

Färglösa växter - alls inte färglösa

En mycket viktig komponent i Spångabyggetängen är dess uppsättning av växtarter som vid första ögonkastet är oansenliga och svårsedda. Det gäller gräs, starr och andra halvgräs med bland annat vittussiga ullarter. På detta är ängen rik! En biologisk mångfald av "obetydligheter" kan man vitsa till med. Men underrubriken "färglös" är klart missvisande! Som i de flesta sammanhang så gäller det att komma nära det man vill studera eller kanske njuta av. Vi gör ett försök.

Loppstarr. Foto: Perry Vigelsbo

Loppstarr, ängsstarr, nålstarr, grönstarr, hirsstarr, dystarr, hundstarr, gråstarr, stjärnstarr... Vi gör en rivstart ner i halvgräsens värld. Många tycker det är svårt att skilja på gräs och gräs, på starr och starr. Men du ska ta upp ett strå, granska det, jämföra med strået intill. Det finns likheter, visst. Men det finns också stora olikheter! De olika namnen på ängens starrarter är också i sig en upptäcktsvärld.

Att vissa arter finns på en viss växtlokal kan i sin tur berätta en hel del om gångna tiders markanvändning, hur bonden brukat eller inte brukat marken. Darrgräset är ett sådant exempel, vilket

likt loppstarr och ängsstarr antyder att denna översilade glänta i skogen förr har använts för att bärga vinterfoder till djuren. I den läsvärda boken "Ängar" (Ekstam, Aronsson, Forshed, 1988) finns intressanta påpekanden och upplysningar. Att arter som darrgräs, loppstarr och ängsstarr tycks gynnas av slätter framför bete kan kanske förklaras på följande sätt: "Man kan tänka sig att det är darrgräsets konkurrensvillkor som avgör. Växten klarar av påfrestningarna från betesdjuren sämre än konkurrenterna på slättermarken, men klarar slätteringreppet bättre än konkurrenterna på slättermarken.", skriver bokens huvudförfattare Urban Ekstam.

Ängsstarr. Foto: Janne Johansson

Om man ser till utvecklingen av floran så tycks både lopp- och ängsstarr trivas väl i sidvallen, men även darrgräset har god representation. En annan karakteristisk art är gräsullen. Den har numera sin enda kända förekomst i kommunen just här och den

Gräsull. Foto: Janne Johansson

Myrlilja eller igelgräs

Till slut ska vi i vår botaniska vandring stanna upp för en växt som brukar blomma mitt i sommaren, kanske med förlängd tid in i sensommaren. Jag tänker på myrliljan, *Nart-hecium ossifragum*. Med starkt gula blomställningar reser den sig upp bland en riklig mängd med lansettlika, smala blad. De gula kalkbladen bildar kontrasterande bakgrund till blommans nästan ilsket orangeröda ståndarknappar ytterst på de gult ullhåriga ståndarsträngarna.

Det finns en del spridda myrliljebestånd i den sluttande marken i öster, men rikligast växer arten längst i söder, där slutningen mer eller mindre planat ut. En säregenhet hos växten är att stänglarna från föregående år i rik mängd står kvar som gråstabbiga utropstecken. Slår man med fingrarna på desamma under senvinter-, vårtid brukar ett stort antal frön flimra iväg. Fröna är små och i bägge ändar försedda med långsmala bihang.

Allmänt sett är myrliljan en vanlig art i kommunen, till skillnad från flera av de

tycks påtagligt trivas med våra insatser! Likartat sällsynt är kärrullen. I ängen växer den i några mindre bestånd i kanten av myrliljebältet längst ner i slutningen.

Om man ytterligare ska beskriva ängens mångfald bör en oansenlig art som tagelsäv lyftas fram. Ett enkelt strå med en enkel kompakt blomställning i stråets topp. Arten är mer vanlig längs en del av våra kuster, men kan också förekomma i inlandet. Den märkliga kärrsältingen ska man ta ett smakprov på. De tunna, runda bladen och stjälken har alla en lätt smak av sälta i sig. Det framkommer om man tuggar på dem. Blommorna och frukterna är värda ett studium i luppen.

Myrlilja. Foto Janne Johansson

andra genomgångna arterna. Vissa mossekärr kan i rätt blomningstid ha fält som formligt lyser i gult. Arten växer i regel där mosse- eller myrvattnet är rörligt, kanske i ett laggkärr, i ett gammalt mossedike eller mer allmänt i en kärrartad del, ett dråg, genom torvmarkerna. Det latinska artepitetet, *ossifragum*, betyder benbrytande och är kopplat till en folktro att fåren, om de åt stora mängder myrliljeblad, lättare kunde bryta sina ben. Snarare är det så att betet i dessa marker rent allmänt är kalk- och näringsfattigt.

Ängen i Spångabygget

Föreningens slätterinsatser på ängen i Spångabygget är väl värd sin uppmärksamhet. På detta sätt hjälper vi, i vår del av världen, till med att bevara säregna, skyddsvärda växter och samtidigt håller vi liv i ett äldre betydelsefullt hantverk, lieslätter med hjälp av handkraft.

Ängen är speciell på flera sätt, men knappast en idealisk besöksäng. Om ett stort antal besökare under sommartid fritt skulle ströva runt i den fuktiga sidvallen hade nog resultatet inte blivit så lyckat. De gånger vi har förlagt exkursioner till ängen har vi försökt gå i samma stråk. Men det är viktigt att hitta en jämvikt mellan uppmärksamhet och behovet av insatser för att hålla liv i ängen och ängsskötseln även för framtiden. I första halvan av augusti blir det nya chanser att bidra med frivilliga arbetsinsatser.

Janne Johansson

Ejdern i Örskelljunga kommun

Denna kustfågel är en årlig gäst hos oss på våren. De flesta observationerna, säkert över 90% av dem, görs i april. Enstaka individer eller små grupper kan efter bra sträckväder ses rasta i våra större sjöar. Den stora massan sträcker över landet från västkusten till Östersjön utan uppehåll. De rastande fåglarna, när det rör sig om få individer, har av någon anledning inte hängt med utan valt att "ta igen sig". Vid enstaka tillfällen kan man hitta utmattade ejdrar på de mest konstiga platser. En gång fick vi hämta en ejderhanne på Favörs parkering, alltså nuvarande COOP. Ensamma ejdrar har också rastat i den udda "rastlokalen" Prästsjön.

Det är som nämnts sällsynt med större antal som rastar i kommunen. Över 25 ex har det bara rört sig om vid fyra tillfällen. Tre gånger i Hjelmsjön, 75 ex 24 mars 1994, 60 ex 7 april 1999 och 27 ex 1 april 2009. Dessutom rastade 41 ex i Vårsjön 21 mars 1999.

Utöver dessa lite större antal ejdrar hade vi en makalös anddag den 13 april 1998, med i stort sett alla våra andararter rastande i kommunens sjöar. Antagligen hade sämre sträckväder under flytten över land, gjort att det på morgonen låg massor med sjöfågel i sjöarna, däribland också en del ejdrar. Då låg det 117 ejdrar i Hjelmsjön, 50 i Köphultasjön, 13 i Vårsjön plus ett mindre antal i Vemmentorpsjön, Fedingesjön och Lärkesholmsjön.

Dessa rastande ejdrar har förstas tillhört sträckande flockar som de av en eller annan anledning tvingats lämna. Ofta innehåller de observerade flockarna mer än 100 ex och de ses alltid under första halvan av april. De här ejdrarna har under en tid rastat i Laholmsbukten, kanske ätit upp sig och inväntat lämplig väderlek. Beger man sig till exempelvis Mellbystrand i början på april, kan man från land se mängder av dessa ejdrar som då väntar på att korsa över Halland-Skåne/Småland på resan till Östersjön.

En del större sträck kan nämnas. Exempelvis sträckte det över 1000 ex i flera grupper över Bosjöholm den 4 april 1996, 1114 ex sträckte över Lillgården i Harbäckshult den 5-9 april 2004. Andra stora sträck var 700 ex i fem grupper över Storesjö 8 april 1996, ca

Ejder

Ur N. Kjörböllings Skandinavien's fåglar 1851

400 ex 28 mars 1997 och samma antal den 8 april 2004 i flera grupper över Harbäckshult och 350 ex också över Harbäckshult 16 april 1995. Flockar på mellan 100 och 300 ex har noterats vid många tillfällen.

Under häckningssäsongen i landet är ejdern extremt kustbunden. Ejdern finns längs hela den svenska kusten med vissa luckor. Sydöstra Skåne och lokalt längs Norrlandskusten saknas ejdern som häckfågel. Från Ångermanland och norrut är förekomsterna mer fläckvisa. Det svenska beståndet beräknades 1983-84 till ca 270 000 par. Frågan är dock om inte det svenska beståndet har blivit mindre de senaste åren. Bland annat har arten i det tidigare starka fästet, Stockholms skärgård, minskat betydligt. Anledningen är väl till en del okänd, kanske är minkens spridning ut i skärgården en anledning till nedgången.

Björn Herrlund

Vinterns och vårens fågelobsar

(15/11-15/4)

Lommar/doppingar/storkfåglar/andfåglar

Storlom – 1 ex Vårsjön 1/4 (BH), första obs. **Skäggdopping** – 1 ex Vårsjön 26/11 (BH), 2 ex Vårsjön 17/12 (BH), 2 ex Hjelmsjön 14/3 (EPE), första obs. **Knölsvan** – 2 ex förbiflyg Ö. Ringarp 25/2 (JJ), 1 ex förbiflyg Ö-a 20/3 (BH), 2 ex Hjelmsjön 22/3 (LP, BE). **Sångsvan** – Rastar här så länge öppet vatten finns, främst i Jälla sjö. Ca 30 ex 18/11 (LP), ca 20 ex 9/12 (MJö, Frida), ca 30 ex 20/1 (JJ). Samtliga obsar från Jälla sjö. **Mindre sångsvan** – 1 ex Hjelmsjön 12/3 (JJ, EPE, LP). **Kanadagås** – 31 ex str S V. Flinka 22/1 (BH). **Grågås** – 7 ex Lärkesholmsjön 1/1 (BH), 6 ex Jälla sjö 9/1 (LS), 20 ex Jälla sjö 18/1 (LP). **Bläsand** – 5 ex Hjelmsjön 13/4 (LP). **Kricka** – 1 ex hane Hjelmsjön 16/3 (EPE), första obs. **Gravand** – 2 ex Hjelmsjön 21/3 (EPE). **Vigg** – största flocken 28 ex Vårsjön 6/1 (LP), 1 ex hane Hjelmsjön 18/3 (EP, JJ), första obs. **Brunand** – som mest 10 ex Vårsjön 17/12 (BH). **Sjöorre** – ovanlig höst/vinterobs. 1 ex Vårsjön 25/12 (BH). **Ejder** – 3 ex Hjelmsjön 22/3 (LP). **Småskrake** – 1 par Vårsjön 6-7/1 (LP, BH), 1 ex Hjelmsjön 22/3 (LP), 1 par Hjelmsjön 11/4 (LP). **Storskrake** – största ansamlingen, ca 90 ex Vårsjön 17/12 (BH). Största flocken i vår, ca 60 ex Hjelmsjön 12/3 (JJ). **Salskrake** – som vanligt rastade några ex i Vårsjön under perioden, som mest 5 ex, varav 4 hannar, 1/1 (BH).

Rovfåglar/hönsfåglar/tranfåglar

Havsörn – 1 ex Örskelljunga 4/12 (PC, AH, m. fl.). **Kungsörn** – 1 ex S. Össjö 26/11 (KAJ). Samma ex som sågs i oktober? **Fjällvråk** – 1 ex Ingeborrarp 19/11 (BHz, EK), 1 ex Ö-a 4/12 (PC, AH, m. fl.). **Duvhök** – 1 ex Ö. Flinka 24/1 (LP), 1 ex förbiflyg Ekorstigen Ö-a 1/3 (BH), 1 ex hane Flåssmyr 4/4 (CGG). **Glada** – 2 ex Ljungaskog 26/11 (LP), 1 ex Ö-a ip

26/11 (BH), 1 ex Kyrkolycke 27/11 (LP), 1 ex Boalt 4/12 (BH). Numera allmänt övervintrande i kommunen. Senare även observerade bl.a. i Boalt, Turabygget, V. Ringarp, Harbäckshult. **Fiskgjuse** – 1 ex Värnsjön 3/4 (PSi), första obs, 1 ex Hjelmjön 11/4 (JJ), 1 ex Hjelmjön 13/4 (LP), 1 ex Hjelmjön 15/4 (BH). **Brun kärrhök** – 1 ex hona V. Flinka 3/4 (LS), första obs. 1 ex Långasjön 13/4 (LS), 1 par Långasjön 15/4 (BH). **Blå kärrhök** – 1 ex, honfärgad, V. Flinka 9-13/1 (LS). **Tornfalk** – 1 ex Ö. Flinka 12/4 (LS). **Tjäder** – 1 tupp Skrikamyren 4/12 (BH), 2 ex, tupp och hona Ö-a (PC, AH, m. fl.), 1 ex tupp Yxenhult 13/12 (SS), 1 ex tupp Sandhult 26/12 (SS), 1 ex tupp *Eljalt 4/12 (KÅA, GA)*, 1 tupp Karsatorp 26/2 (KG), 1 ex hona, som var ”spelgalen” Fasalt 14/4 (VJ). Hämtades sedan av PC, och släpptes på en passande lokal i kommunen. Sommaren 2011, en kull med 5 kycklingar Gyllet, Vittsjövägen (MG). **Orre** – Endast 2 tuppar vid besök på spelplatsen 26/3 (LP). Ser dystert ut för vår population av arten, 1 tupp Svenske myr 15/3 (NGI). **Trana** – 2 ad och 1 K Flinka sjö 28, 30/11 (LP). Eventuellt har ungen någon typ av skada då den ej kan flyga riktigt! De tranorna har klarat den hårda perioden 14 jan. till 20 feb. då sträng kyla och ca 1 dm snö gjorde tillvaron tuff för dem. En lång period, ca 2 veckor, var det stadigt ca 15 minusgrader på nätterna. Stödutfodring sedan den 14 jan. Ungfågeln försvann i februari (trol. rävdödad), föräldrarna stannade kvar i området ändå. **Vattenrall** – 1 ex Långasjö 30/3 (LS), första obs.

Vadarfåglar/måsfåglar/duvor/gökar/ugglor

Tofsvipa – 1 ex Krängelbygget 3/3 (BH), första obs, 2 ex Ljungaskog 7/3 (LP), 1 ex Sönder Össjö 11/3 (KAJ), 3 ex Krängelbygget 16/3 (EPE, JJ), 5 ex Sönder Össjö 16/3 (KAJ), 2 ex V. Flinka 1/4 (EPE, JJ), 1 ex Ljungaskog 12/4 (LP). **Mindre strandpipare** – 2 ex stenbrottet Ekholm 12/4 (LP), första obs. **Enkelbeckasin** – 1 ex Jälla sjö 1/4 (BH), första obs. **Morkulla** – 1 ex Sonnarp 23/11 (LP), 1 ex Porkenahult 26/12 (BH), åter Sönder Össjö 14/3 (KAJ) efter vintern. **Skogssnäppa** – Skrikamyren 24/3 (PC), första obs. **Fiskmås** – 1 ex Hjelmjön 11/3 (EPE), första obs. **Skrattmås** – 1 ex Hjelmjön 11/3 (EPE), första obs, ca 175 ex Hjelmjön 13/4 (BH). **Skogsduva** – 1 ex Karsatorp 2/3 (KG), första obs, 1 ex Ö. Ringarp 7/3 (JJ), 1 ex Ramnekärr 16/3 (JJ, EPE), 2 ex Höjaholm 17/3 (LS). **Ringduva** – 50 ex Ingeborrarp 19/11 (BHz, EK). **Sparvuggla** – 1 ex Ågatan Pinnån början på dec. (PHa), 1 ex V. Ringarp 10/1 (PH, PHe), 1 ex Ingeborrarp, 1/2 (JJ), 1 ex Svenske myr 2/3 (NGI), 1 ex Eket 6/3 (PV), 1 ex spel området Porkenahult/Sönder Össjö 6/3 (BH). Har sedan hörts under hela perioden av flera observatörer, (JJ, LP, PC, LL, ML, KAJ). 1 ex Sjöholma 11/3 (PSi), 1 ex spel Svenske myr 29/3 (NGI). **Pärluggla** – 1 ex ”fångades” i rävfälla i Ö. Tockarp i nov. 2011. Släpptes ut oskadd. **Hornuggla** – 2 ex spel Hultasjön 27/3 (PC).

Nattskärror/seglare/blåkråkfåglar/hackspettar

Mindre hackspett – 1 ex Lärkesholm 4/3 (LP, MPE), 1 ex Pinnån Bruketområdet 23/3 (PC), 1 ex Ga Hallandsvägen Ö-a 27/3 (LP), 1 ex Pinnåområdet 14/4 (LS), 1 ex Långasjön 15/4 (LP).

Tättingar

Sånglärka – åter, sträck Ekholm 26/2 (BH), första obs. **Trädslärka** – 1 ex Smörmyr 21/3 (JJ). **Ängspioplärka** – åter 12/4 (LS), första obs. **Forsärla** – 1 ex Ekholm 23/3 (BJ), första obs. **Sädesärla** – åter Ö-a 26/3 (BH), första obs. **Varfågel** – 1 ex V. Ringarp 27/11 (BH), 1 ex Lönsjöholm 4/12 (BH), 1 ex Linhultet 25/12 (EPE, JJ), 1 ex Lärkesholm 25/12 (BH), 1 ex Vanås 15/1 (AKj), 1 ex Karsatorp 15/1 (AKj), 1 ex på hygge Skåneporten 24/2 (JJ), 1 ex V. Flinka 16/3 (JJ, EPE), 1 ex Hjelmjön 16/3 (JD), 1 ex Flåssmyr 17/3 (JO), 1 ex Lärkesholm 1/4 (BH). **Stare** – 6 ex V. Flinka 14/1 (PC). Efter vintervädret jan.-feb., 15 ex Ekholm 25/2 (BJ). **Sidensvans** – 30-40 ex V. Spång 16/11 (JJ), 10 ex Åsljungasjön 20/11 (OJ), 30 ex Ö-a 24/11 (BH). **Råka** – 1 ex Ö-a Kyrka 4/12 (AH), 1 ex Grytåsa 14/12 (LP), 1 ex Grytåsa 12/4 (LP). **Strömstare** – Endast 1 ex observerats i Bruketområdet, Pinnån i vinter (EPE, JJ, BH, LP, ÖN, m. fl.). Undantaget 2 ex 13/3 (JJ). **Järnsparv** – Ovanlig vinterobs. 1 ex Ekorrstigen Ö-a 27-29/1 (BH). **Gransångare** – 1 ex sjöng Ö. Spång 25/3 (VR), första obs. Lövsångare – Ö-a 15/4 (LP), första obs. **Stenskvätta** – Ö-a industriområde och Värnsjö 12/4 (BH, LS), första obs. **Rödstjärt** – Lönsjöholm 14/4 (PC), första obs. **Svart rödstjärt** – 1 ex Ö-a Industriområde Eden Wood 28/3 (LP), första obs, 1 ex Ö-a Industriområde V. Spång 13/4 (LP). **Koltrast** – Hördes sjunga 22/2 (JO). **Rödvingetrast** – 10 ex Lillgården Harbäckshult 24/3 (PC), första obs. **Taltrast** – åter Ö. Ringarp 17/3 (JJ), första obs. **Dubbeltrast** – åter V. Flinka 7/3 (LP), första obs. **Björktrast** – 30 ex Lärkesholmsjön 1/1 (BH), 40 ex Smörmyr 18/1 (LP). **Tofsmes** – 2 ex Ö. Flinka 31/12 (BH). **Stjartmes** – Två stora flockar. 24 ex V. Flinka 30/12 (LP), 30 ex Turabygget 28/1 (KÅA, GA). **Gråsparv** – 10-20 ex i Mattarp vid fågelbord i vinter (ET). **Bergfink** – Minst 2000 ex Ö-a 4/12 (PC, AH, m.fl.). **Stenknäck** – Stor flock i Ö. Ringarp 30/11, 60-80 ex (JJ), 40 ex S. Össjö 28/1 (KAJ). **Grönfink** – Inte så talrik vid våra fågelbord längre! **Grönsiska** – Arten mycket framträdande under senvintern-våren, stor flock vid fågelbord 43 ex Ekorrstigen Ö-a 24/3 (BH). **Steglits** – 15 ex Sonnarp 23/11 (LP), 1 ex V. Ringarp i dec. (PH), som mest 20 ex, 24/2, vid fågelbord Traststigen Ö-a jan.-feb. (MLö), 5 ex Ekholm 6/2 (IÅ, WE), 13 ex Vemmentorp 21/2 (KG), 2 ex Ekholm 26/2 (BH), 1 ex Lönsjöholm 6/4 (BH). **Större korsnäbb** – 1 ex förbiflyg. Flinka sjö 20/2 (AS). **Bändelkorsnäbb** – 13 ex Lärkesholm 18/1 (LP), 5 ex Ekholm 6/2 (IÅ, WE). **Sävparv** – 1 ex Krängelbygget 16/3 (JJ, EPE), första obs.

Förklaringar

Lokaler skrivna i kursiv stil ligger strax utanför kommungränsen, t ex *Rössjön* och *Sjöaltssjön*. (ad=vuxen, juv=ungfågel, pull=nykläckt unge).

Vi tackar alla som rapporterat in sina observationer. Inkomna observationen ligger till grund för sammanställningen och statusen på Örkelljunga kommuns fågelarter; då, nu och för framtiden.

Uppgiftslämnare

AH	Arne Holgersson	LP	Lennart Persson
AKj	Anders Kjellsson	LS	Leif Sigbo
AS	Anders Sennmalm	MGs	Magnus Gustavsson
BE	Björn Ekelund	MJö	Marita Jönsson
BH	Björn Herrlund	ML	Mattias Lindström
BHz	Bengt Hertzman	MLö	Margaretha Lönn
BJ	Bengt Johansson	MPe	Margit Persson
CGG	CG Gustavsson	NGI	Nils-Gunnar Isaksson
EK	Eva Kristiansson	OJ	Olof Jönsson
EPe	Eva Persson	PC	Patric Carlsson
ET	Erik Torkelsson	PH	Peter Hector
GA	Görtie Almén	PHa	Peder Hansen
IÅ	Ingrid Åkerberg	PHe	Per Hector
JD	Janne Dahlen	PSi	Per Siken
JJ	Janne Johansson	PV	Perry Vigelsbo
JO	John Olandersson	SS	Sune Sturesson
KAJ	Kurt Arne Johansson	VJ	Vivi Jensen
KG	Karin Grønbæk	VR	Viktoria Rosby
KÅA	Karl-Åke Almén	WE	Weine Erlandsson
LL	Lars Lindström	ÖN	ÖN-Exkursion

Har du något att rapportera? Rapportera gärna dina obsar på vår hemsida, på Svalan eller direkt till Björn!

Alcedo vill ha hjälp av dig att samla in uppgifter om fågelobservationer inom kommunens gränser. Vi vill ha observationer av ovanliga fågelarter för vår kommun, alla arter utanför den tid de normalt förekommer i landskapet, större sträckförekomst, anmärkningsvärt stora flockar, intressanta häckningar, återfynd av ringmärkta fåglar, sena obsar på hösten eller observationer som du tycker är särskilt notabla. Alla rapporter arkiveras för framtida behov.

Senaste inrapportering innan nästa tryckning av Alcedo: 15 aug.

Obsarna sammanställs av Björn Herrlund. bjornherrlund@gmail.com

Verksamhetsberättelse för år 2011

Styrelsen för Örkelljungabygdens Natur, krets av Naturskyddsföreningen, avger härmed sin verksamhetsberättelse för år 2011, föreningens 50:e verksamhetsår. Föreningens styrelse har under verksamhetsåret bestått av: ordförande Patric Carlsson, vice ordförande Leif Sigbo, kassör Björn Herrlund, sekreterare Eva Persson samt ledamöterna Christer Sandén och Janne Johansson. Styrelsen har under året haft sex sammanträden. Till sin hjälp med verksamheten har styrelsen fyra arbetsgrupper. Det är Alcedo-redaktionen, kommittén för hemsidan, programkommittén och kommittén för skötseln av sidvallsängen i Spångabygget och hårdvallen i Ramnekärr.

Vid årsskiftet hade vi 102 fullbetalande, 70 familje- och 1 ungdomsmedlem samt 141 prenumeranter på vår medlemstidning Alcedo. Ytterligare 25 exemplar av Alcedo delas ut gratis till tidningar, föreningar och organisationer.

Vårt medlemsblad Alcedo har under 2011 utkommit med sin 33:e årgång omfattande tre nummer med sammanlagt 116 sidor. För redigeringsarbetet och bildmaterialet har Leif Sigbo, Janne Johansson och Perry Vigelsbo varit ansvariga. Ebbe och Inga-Britt Persson har tillsammans med Björn Herrlund ansvarat för tidningens utdelning.

Björn Herrlund har fortsatt sin serie om kommunens *andfåglar* och Patric Carlsson har givit ord och bild åt den pågående inventeringen av Skånes trollsländor. Historien om ett björnbär var titeln på en Zigge-artikel. Dessutom fanns i de tre tidskriftsnumren bl.a. artiklar om ringarpsfåglarna, om tofsvipan, om Vadehavet och en längre recension av Kerstin Ekmans bok *Herrarna i skogen*. Intressanta fågelobsar sammanställs numera av Björn Herrlund som efterträtt Seth Nilsson på denna post. Föreningens inställning till detaljplanläggningen och exploateringen av Rya/Ingeborrarp behandlades i en artikel av Zigge.

Janne Johansson höll under maj och juni månader i sju olika träffar för ett 15-tal intresserade deltagare i fortsättningen på kulturlandskapskirkeln från 2010. Detta år genomfördes bara "uteträffar", vilka var förlagda till Lärkesholm, Lönsjöholm, Yxen-hult, Bjärbabygget (SF), Bjälkabygget, Smedhult och Boalt.

Sedvanlig slätter har genomförts på ängarna i Spångabygget och i Ramnekärr. Slåttern i Spångabygget föregicks av sedvanlig fagning. Detta arbete ansvarar Unossons själva för i Ramnekärr.

En del av kommunens skyddsvärda och/eller sällsynta växtarter har under året bevakats av floraväktargruppen.

Björn Herrlund har inventerat mesholkarna i Östra Ringarp, han har även genomfört två punkttaxeringar av fåglar, en sommar- och en vintertid. Lennart Persson har inventerat holkarna vid Flinka sjö.

Den årligen återkommande naturdagen för Berings- och Mårdenskolans 4:e-klassare genomfördes den 27 maj. Drygt 60-talet elever tillsammans med lärare och föräldrar åkte kl. 5 på morgonen ut till Lärkesholmsområdet. Där guidades de runt sjöarna av några av föreningens medlemmar.

Under året har styrelsen svarat på en remiss om detaljplanläggning av det något utvidgade "gamla" golfbaneområdet i Rya, Ingeborrarp. Här har ägaren, Woodlands CC, tänkt uppföra ett 50-tal nya, arkitektritade hus i närheten av både hembygdsgård, kyrkoruin och kyrkostig.

Som vanligt har vi under året haft ett brett exkursionsprogram. En föreläsningsserie om natur- och kulturlandskapet i Örskelljunga kommun genomfördes under fyra kvällar i januari och februari. Vi hade engagerat olika kunniga forskare från Lund och Kristianstad. Träffarna besöktes i snitt av 130 personer, vilket var betydligt mer än förväntat.

Någon gemensam långresa gjordes inte under 2011, men spännande exkursioner till Österlen, Klöva Hallar, Hallands Väderö, Falsterbo, Glimåkra och Kristianstad Vattenrike (nya Naturumet) ingick bland våra programpunkter. Som vanligt var hemmaturerna dock fullt så välbesökta; vi genomförde med Lennart som ciceron en cykelexkursion, vi besökte det numera vattenfyllda stenbrottet intill motorvägen, vi såg Pinnån i vinterskrud. Dessutom höll Birgit Svensson och Eva Persson i en familjedag för de minsta och fram på höstkanten kom Tony Svensson och höll i både Kulturdagens svamputställning och i en efterlängtat svampexkursion. Det är också så för tiden att genomföra en myrvandring i början av april, detta år bar det av ner till Svenskemyr, medan årets sjövandring hade Stjärneholmssjön som mål och utgångspunkt.

De oftast rikstäckande aktiviteterna *Fågelskådningens dag*, *Naturnatten* och *Vilda blommornas dag* har ÖN även detta år deltagit i och därutöver genomfördes i andra hälften av augusti *Insekternas dag*. Den sistnämnda förlades av Patric Carlsson till de välinventerade vattnen i kant av Rössjön. Björn basade som vanligt för holkspikningen och publiklockande bilder visades upp av ett flertal fotografer i december nere på Utbildnings-centrum.

År 2011, föreningens 50:e verksamhetsår, blev ett välfyllt och engagerat föreningsår, där betydelsen av de mångas engagemang i olika sammanhang inte ska underskattas.

Örskelljunga den 9 februari 2012

Styrelsen

Örskelljungabygdens Natur krets av NF

Ordförande	Patric Carlsson, Harbäckshult 1654, 286 91 Örskelljunga, 070-744 35 50, carlsson_patric@yahoo.com
Vice ordförande	Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örskelljunga, 0435-501 31, janne_ringarp@telia.com
Kassör	Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örskelljunga, 0435-522 32, leif.sigbo@telia.com
Sekreterare	Eva Persson, Ingas väg 7, 286 91 Örskelljunga, 0708-30 14 27, evahenny@hotmail.se
Ledamot	Björn Herrlund, Ekorstigen 3, 286 35 Örskelljunga, 0435-527 64, bjornherrlund@gmail.com
Ledamot	Lena Ottosson, Hässleholmsvägen 47, 286 35 Örskelljunga, 0435-511 03, lena@ottosson.net
Ledamot	Christer Sandén, Bladvägen 2, 286 72 Åsljunga, 0435-46 05 38, christer.sanden@orskelljunga.com

Medlemsavgifter för år 2012

295 kr	Medlem i Naturskyddsförening (NF), Naturskyddsföreningen i Skåne och Örskelljungabygdens Natur. Du får tidningen "Sveriges Natur" i färg, med normalt sex nummer per år och med en upplaga på 200 000 samt Alcedo tre gånger per år.
365 kr	Familjemedlemskap i NF (fritt antal medlemmar på samma adress).
130 kr	Lokal medlem i Örskelljungabygdens Natur. Vilket innebär att medlemsavgiften täcker framtagningen och distributionen av tidningen Alcedo tre gånger per år. Bankgiro nr 617-8792.

Har du e-post eller tillgång till Internet, finns stora möjligheter till ytterligare information. Skicka ett brev till info@naturskyddsforeningen.se och fråga vad de kan erbjuda!

Studiefrämjandet är det studieförbund som vi i Naturskyddsföreningen utnyttjar vid anordnande av studiecirklar. Distriktskontor finns i Hässleholm (0451-140 90) och därifrån kan vi även få stöd till täckandet av föredragskostnader samt till tryckandet av exempelvis denna medlemstidning.

www.orskelljunganatur.se

